

Zelden was het zo druk in het Antwerpse Justitiepaleis. © Fred Debrock

REPORTAGE

Advocaat buurtbewoners: “3M wil dat iedereen afzonderlijk een zaak aanspant: 1.400 dossiers, dan zijn we 16 jaar bezig”

Meer dan duizend omwonenden van de 3M-fabriek in Zwijndrecht eisen schadevergoedingen voor burenhinder. In hun bloed en hun tuinen zitten schadelijke PFAS. “3M wist dat, maar bleef produceren.”

24 februari 2026 om 20:28

Wat zijn PFAS?

Met de verzamelnaam PFAS worden miljoenen chemicaliën bedoeld die sinds halverwege vorige eeuw op grote schaal zijn geproduceerd en in verband gebracht worden met gezondheidsrisico's, zoals een verzwakt immuunsysteem en verschillende soorten kankers. Ze worden ook *forever chemicals* genoemd. Ons land geldt als een absolute PFAS-hotspot.

Zijn hele jeugd lang at Kristof Smet (28) samen met zijn vader Erik Smet (63) rode bessen van de struiken in hun tuin. “Onze groenten haalden we rechtstreeks bij de boer”, zegt hij. Vandaag wordt dat in Zwijndrecht, waar het gezin al tientallen jaren woont, ten stelligste afgeraden. “Die bessenstruiken hebben we uitgegraven en afgevoerd.” Binnenkort wordt zelfs hun hele tuin afgegraven, om de vervuiling met PFAS uit de bodem te doen verdwijnen.

Vader en zoon hebben ook PFAS in hun lichaam, bleek tijdens bloedonderzoek. De concentraties liggen ver boven de norm van wat als veilig wordt beschouwd. “Voorlopig ben ik nog gezond,” zegt Kristof Smet, “maar wat gaat er gebeuren op langere termijn? Heb ik een hogere kans om later kanker te ontwikkelen, of andere ziektes? Ik maak me zorgen.”

Vader en zoon Erik en Kristof Smet. © Fred Debrock

Dinsdag zakten de twee samen met ruim 160 medebewoners uit Zwijndrecht en omgeving af naar het Antwerpse Justitiepaleis. Ze kregen een eigen toegangsdeur aangewezen en er waren twee zalen voor hen gereserveerd, want ze hadden met nog veel meer kunnen zijn. De rechtszaak waarbij het gezin Smet zich aansloot – tegen 3M, het bedrijf dat decennialang PFAS produceerde in zijn fabriek in Zwijndrecht – telt 1.400 mede-eisers.

Allemaal zijn het omwonenden, verenigd in het burgercollectief Darkwater, die PFAS in hun bloed hebben en de Amerikaanse chemiereus daarvoor verantwoordelijk houden. Ze eisen schadevergoedingen van (voorlopig) 20.000

euro. “Een bedrijf moet rekening houden met zijn burenen”, zegt Erik Smet. “Dat heeft 3M nooit gedaan. Het wist al heel lang dat PFAS schadelijk waren, maar is ze blijven produceren.”

De chemische stoffen zijn in wetenschappelijke literatuur in verband gebracht met onder meer een verminderde spermakwaliteit en aantasting van de schildklier.

LEES OOK

1963, Saint Paul, Minnesota ‘PFOS zijn matig giftig’

Dat een multinational als 3M voor een vrederechter moet verschijnen, is hoogst uitzonderlijk. Tegen het bedrijf loopt ook een strafonderzoek. Dat is nog niet afgerond. De vraag waarover de vrederechter zal moeten oordelen, zegt advocaat van de omwonenden Geert Lenssens, is dan ook niet of 3M strafbare feiten pleegde. “In essentie is dit een eenvoudig geschil tussen burenen”, pleitte hij. “Vele kleine burenen – gewone mensen die een gezonde omgeving en lichaam willen – en een heel grote: een chemiebedrijf dat zijn omgeving heeft vergiftigd.”

De omwonenden en hun advocaten willen de chemiereus laten veroordelen voor “bovenmatige burenhinder”. Ze putten vertrouwen uit de vaststelling dat de Antwerpse rechtbank dat drie jaar geleden al eens deed. Het gezin van Kurt Verstraete en Isabel De Bosschere kreeg toen een schadevergoeding van 2.000 euro toegewezen. “Er is verontreiniging die hinderlijk is voor de buur, en die hinder is bovenmatig, aangezien de vastgestelde PFAS-waarden in het gebied abnormaal hoog zijn”, schreef de rechter in zijn vonnis. “Die verhoging, en dus ook de hinder, is te wijten aan 3M.”

Er waren twee zalen gereserveerd voor de mede-eisers. © Fred Debrock

© Fred Debrock

Het was de eerste en voorlopig enige keer dat 3M veroordeeld werd voor de PFAS-vervuiling. Nog geen 24 uur na die uitspraak zat het burgercollectief samen om verdere juridische stappen te bespreken. “Nu is het hek van de dam”, zei Lenssens. Volgens de advocaat gaat wat opging voor het gezin Verstraete-De Bosschere immers op voor alle mede-eisers in de huidige zaak. “Iedereen in deze groep heeft PFAS in zijn of haar bloed”, zegt hij. “De zone waarin ze leven, is geen gezond leefmilieu. Nochtans zegt de grondwet dat iedereen daar recht op heeft.”

De advocaten van 3M komen woensdag aan het woord. Zij zullen onder meer bepleiten dat het bundelen van de eisen van 1.400 omwonenden in één procedure niet rechtsgeldig is. In tegenstelling tot in de Verenigde Staten zijn in het Belgische recht geen grootschalige groepsvorderingen door burgers – *class actions* – mogelijk. Volgens het bedrijf moet ieder van de 1.400 mede-eisers dan ook individueel een zaak aanspannen.

Zorgeloosheid afgenomen

Volgens Lenssens, die het heeft over een *mass action*, is die bundeling wel degelijk juridisch correct, en te verantwoorden. Hij rekende voor wat het zou betekenen als de 1.400 mede-eisers afzonderlijk een zaak zouden aanspannen: “1.400 dossiers, die ieder twee uur in de rechtbank behandeld moeten worden. Dan zijn we nog zestien jaar aan een stuk met 3M bezig, en kijken we aan tegen miljoenen dagvaardingskosten. Dat is precies wat 3M wil.”

Toch zal de rechter bij de toekenning van eventuele schadevergoedingen een onderscheid moeten maken tussen de vele mede-eisers, die met grote onderlinge verschillen komen. Sommigen wonen op één kilometer van 3M, anderen op vijftien kilometer. Sommigen wonen er al hun hele leven, anderen nog maar enkele jaren. Linda Verhulst (63) en Freddy Van Overtveldt (65) vallen twee keer in de eerste categorie. Vanuit hun zolderraam kijken ze uit op de fabriek, alleen van hun woning gescheiden door de snelweg E34.

Freddy Van Overtveldt (65) en Linda Verhulst (63) kijken vanuit hun zolderraam uit op de 3M-fabriek. © Fred Debrock

De PFAS in hun bloed bedragen tot vijftien keer de veilige norm. Verhulst kampt met een auto-immuunziekte, hun zoon met colitis ulcerosa, een aandoening gelinkt aan de ziekte van Crohn. “We zullen het nooit kunnen bewijzen, maar zullen ons altijd afvragen: heeft dat met die PFAS te maken?”, zegt Verhulst. Ook haar gezin moest de moestuin opdoeken. Hun huis werd minder waard. “3M heeft een groot deel van onze vrijheid en zorgeloosheid afgenomen.”